

**UDRUŽENJE SUDIJA/SUDACA
U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**

PRAVO I PRAVDA
ČASOPIS ZA PRAVNU TEORIJU I PRAKSU

SARAJEVO, GODINA XIX, BROJ 1., 2020 i 2021.

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH
U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

Emir Neradin, sudija Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Sažetak:

Ovaj rad se bavi standardima u primjeni pritvorskog osnova iz člana 146. stav 1. tačka d) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine koji proizilaze iz sudske prakse Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine. U tu svrhu analizirana je pomenuta zakonska odredba i njena primjena u pritvorskim predmetima u novijoj praksi Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine. Kako ovaj pritvorski osnov predviđa četiri kumulativna uvjeta koja se moraju ispuniti da bi pritvor bio određen, odnosno produžen, oslanjajući se na sudsku praksu ukazano je na određene standarde u tumačenju i primjeni svakog pojedinog uvjeta i specifičnosti koje se javljaju s tim u vezi. U konačnom se došlo do zaključka da najveći izazov u praksi predstavlja ocjena postojanja dva od četiri pomenuta kumulativna uvjeta. Prvi se odnosi na postojanje vanrednih okolnosti, gdje je analizirana sudska praksa ovaj zakonski uvjet (dosta široko postavljen) protumačila kao neuobičajene, odnosno netipične okolnosti vezane za izvršenje krivičnog djela. Drugi, koji se tiče postojanja stvarne prijetnje narušavanja javnog reda, u sudskoj praksi najčešće je obrazlagan uticajem okolnosti koje se vežu za izvršenje krivičnog djela (ili onih koje su nastupile poslije izvršenja) na uznemirenje javnosti, odnosno nekih društvenih grupa u mjeri koja prelazi u reakciju u vidu narušavanja javnog reda.

Ključne riječi: određivanje pritvora, posebno teško krivično djelo, vanredne okolnosti, stvarna prijetnja narušavanja javnog reda, netipične okolnosti izvršenja krivičnog djela, uznemirenje javnosti.

1. Uvod

Pritvor je krivičnoprocesna mjera koja ima za cilj da u krivičnom postupku osigura prisustvo osumnjičene, odnosno optužene osobe i omogući nesmetano vođenje krivičnog postupka. U paleti mjera koje se prema osumnjičenom/optuženom mogu poduzeti u krivičnom postupku radi postizanja navedene svrhe, pritvor je najstrožija mjera, jer podrazumijeva

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH
U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

oduzimanje prava na slobodu kretanja u određenom vremenskom periodu, naravno pod uvjetima predviđenim zakonom. Kako se određivanjem, odnosno produženjem pritvora osumnjičena/optužena osoba u krivičnom postupku privremeno lišava slobode kao osnovnog ljudskog prava, čije uživanje (a samim tim i izuzetke u vidu mogućnosti ograničenja) je garantovano ustavom i međunarodnim pravnim instrumentima, među kojima je najvažnija Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: EKLJP), to se uvjeti za određivanje, odnosno produženje pritvora propisuju isključivo zakonom, uz istovremeno poštivanje ustavnih garancija i međunarodnih pravnih standarda uspostavljenih u okvirima konvencijskog prava. Te uvjete, kao skup zakonskih pretpostavki koje se u svakom konkretnom slučaju moraju ostvariti da bi osumnjičena, odnosno optužena osoba bila stavljena u pritvor, nazivamo razlozima, odnosno osnovima za određivanje/produženje pritvora. Pritvorski osnovi se dijele na opće i posebne. Opći pritvorski osnov je postojanje osnovane sumnje da je osumnjičena, odnosno optužena osoba učinila krivično djelo, dok posebni pritvorski osnovi (prihvaćeni kod nas i u regulativi drugih zemlja Evrope), mogu biti: 1) opasnost od bjekstva, 2) koluzionarna opasnost (opasnost od ometanja krivičnog postupka uticajem na svjedoke i dokaze), 3) iteracijska opasnost (opasnost od ponavljanja krivičnog djela) i 4. opasnost od narušavanja javnog reda. Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: ZKP FBiH)¹ reguliše sva četiri pomenuta posebna pritvorska razloga. Krajnje tumačenje ovih zakonskih odredbi (uz uvažavanje međunarodnih konvencijskih standarda i ustavnopravne zaštite) u konkretnim predmetima daju redovni sudovi, koji su okviru svog funkcionisanja svakodnevno suočeni sa značajnim brojem predmeta u kojima nadležni tužitelji predlažu određivanje, odnosno produženje pritvora. Iako sudska praksa nije izvor prava, njen značaj se ogleda u tumačenju pozitivnopravnih propisa, što je u svakako od posebnog značaja kada su u pitanju posebni zakonski osnovi za pritvor. Ova materija, koja je živa, uvijek je aktuelna iz prostog razloga što se radi o pitanju ograničenja osnovnog ljudskog prava - slobode pojedinaca. Kada je riječ o sudskoj praksi, onda tu poseban značaj imaju stavovi Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vrhovni sud FBiH) koje isti zauzima u svojim odlukama po žalbama na odluke prvostepenih (kantonalnih) sudova o produženju pritvora. Od ranije pomenuta četiri posebna pritvorska osnova, iako već dugo postoji u našem krivičnom procesnom pravu, najviše

¹ „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 35/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13, 59/14 i 74/20.

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH
U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

pitavanja u praktičnoj primjeni i dalje otvara četvrti posebni pritvorski osnov – ovdje nazvan kao opasnost od narušavanja javnog reda. Ovaj rad za predmet interesovanja ima upravo ovaj posebni pritvorski razlog, s ciljem da čitaocima približi standarde koje primjenjuje Vrhovni sud FBiH u svojim odlukama koje se tiču navedenog pritvorskog osnova.

2. Zakonska regulativa

Ovaj posebni pritvorski osnov nije novina u ZKP FBiH nego je rezultat usklađivanja zakonskih rješenja sa društvenim zahtjevima koji su se javljali u određenom vremenu. Tako je još Zakon o krivičnom postupku SFRJ iz 1977. godine² predviđao mogućnost određivanja pritvora za krivična djela za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora u trajanju od deset godina ili teža kazna, ako je usljed načina izvršenja, posljedica ili drugih okolnosti došlo ili bi moglo da dođe do takvog uznemirenja građana da je radi nesmetanog vođenja krivičnog postupka ili bezbjednosti ljudi neophodno određivanje pritvora. Ovaj koncept „uznemirenja građana“ je sa donošenjem ZKP FBiH iz 1998. godine³ zamijenjen konceptom „neophodnosti određivanja pritvora radi zaštite sigurnosti građana“,⁴ dok je ZKP FBiH iz 2003. godine⁵ ovo zakonsko rješenje modifikovano na način da je predviđena mogućnost određivanja pritvora za krivična djela za koja se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna, a uslijed načina počinjenja ili posljedica krivičnog djela određivanje pritvora neophodno je za sigurnost građana ili imovine, pri čemu je za slučaj krivičnog djela terorizma propisana oboriva pretpostavka da je ugrožena sigurnost građana i imovine.⁶ U konačnici, kao posljedica kritika u stručnoj javnosti da se ovako definisan pritvorski osnov nekritički i široko primjenjuje⁷ i da zakonsko rješenje nije u skladu sa konceptom pritvora radi „zaštite javnog reda“ priznatim od strane Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu:

² „Službeni list“ SFRJ broj 44/77.

³ „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 43/98.

⁴ Odredbom člana 183. stav 2. ZKP FBiH iz 1998. godine je propisno da se pritvor može odrediti ako je pitanju krivično djelo kod kojeg je zbog načina izvršenja ili posljedica krivičnog djela određivanje pritvora neophodno za sigurnost građana, pri čemu su u nastavku taksativno nabrojana krivična djela za koje se pritvor može odrediti prema ovom zakonskom osnovu.

⁵ „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 35/03

⁶ Član 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH iz 1998. godine.

⁷ U tom smislu vidjeti Izvještaj Misije OSCE u BiH: Zakon i praksa u primjeni ograničenja slobode - opravdanost mjere pritvora u Bosni i Hercegovini, Misija OSCE u BiH, 2008. godina.

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH
U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

ESLJP),⁸ uslijedile su zakonodavne izmjene 2009. godine⁹ kojima je ovaj posebni pritvorski osnov definisan na način koji je i sada na snazi.

3. Uopće o pritvorskom osnovu iz člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH

Odredbom člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH¹⁰ predviđen je poseban pritvorski osnov koji ima za cilj zaštitu javnog reda, odnosno u krajnjem zaštitu sigurnosti građana i imovine. U smislu pomenute zakonske odredbe, pritvor se, uz postojanje općeg uvjeta da je određena osoba učinila krivično djelo, može odrediti u vanrednim okolnostima, ako se radi o krivičnom djelu za koje se može izreći kazna zatvora deset godina ili teža kazna, a koje je posebno teško s obzirom na način izvršenja ili posljedice krivičnog djela, ako bi puštanje na slobodu rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda. Iz zakonskog teksta, dakle, proizilaze četiri posebna uvjeta koja moraju biti ispunjena da bi se pritvor mogao odrediti po ovom zakonskom osnovu, a to su: 1) da se radi o krivičnom djelu za koje se može izreći kazna zatvora u trajanju od deset godina ili teža, 2) da je krivično djelo posebno teško s obzirom na način izvršenja i posljedice, 3) da postoje vanredne okolnosti i 4) da bi puštanje na slobodu rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda. Vrhovni sud FBiH je u nizu svojih odluka naglasio da za određivanje pritvora po ovom pritvorskom osnovu u svakom pojedinom slučaju moraju biti ispunjena sva četiri propisana uvjeta kumulativno¹¹ i da za svaki od njih se moraju navesti razlozi za zaključak o egzistiranju istih.¹² Pri tome je bitno

⁸ U tom smislu vidjeti npr. predmet ESLJP *Letellier v France*, presuda od 26.06.1991., stav 51.

⁹ „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 9/09.

¹⁰ Sadašnja formulacija navedene zakonske odredbe je usvojena sa donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 9/09.

¹¹ „Naime, prvostepeni sud je naveo razloge zbog kojih smatra da su ispunjena sva četiri kumulativno postavljena uvjeta za produženje pritvora iz pomenutog zakonskog osnova, a koja se odnose na visinu zapriječene kazne za predmetno krivično djelo, da je isto učinjeno u vanrednim okolnostima, da se radi o posebno teškom krivičnom djelu i da bi puštanje optuženog na slobodu rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanju javnog reda.“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 09 0 K 022468 15 Kž 14 od 28.04.2016. godine).

¹² „Izuzev za objektivni uvjet koji se odnosi na mogućnost izricanja kazne zatvora za predmetno kazneno djelo u trajanju od deset godina ili teže kazne za ostale tražene uvjete u osporenom rješenju nisu navedeni konkretni razlozi. Kada je prvostupanjski sud prilikom odlučivanja o prijedlogu za produženje pritvora našao da je taj prijedlog potrebno uvažiti i osumnjičenima pritvor produžiti temeljem posebnog pritvorskog osnova iz člana 146. stav 1. točka d) ZKP FBiH, onda je u obrazloženju svog rješenja bio dužan navesti iz kojih

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

ukazati da se razloži za ispunjenje svakog od četiri kumulativna uvjeta trebaju dati posebno za svaki pojedini uvjet. U praksi se dešava da se dva ili više uvjeta pokušavaju obrazložiti zajednički, što vodi riziku od miješanja razloga i nejasnoći u smislu koji se razloži odnose na koje uvjete ili čak potpunom izostanku razloga u odnosu na određeni uvjet.¹³ To se posebno odnosi na razloge za zaključak o posebnoj težini krivičnog djela, postojanju vanrednih okolnosti i stvarne prijetnje narušavanju javnog reda, s obzirom da se razloži o objektivnom uvjetu (koji se tiče visine zapriječene kazne) po prirodi stvari ne mogu miješati sa razlozima u vezi ostalih uvjeta. Bitno je naglasiti, kada su u pitanju ova tri pomenuta uvjeta, da je iz same formulacije zakonskog teksta vidljivo da se radi o suštinski različitim zahtjevima koji proizilaze iz njih, slijedom čega i njihovo obrazloženje mora odgovoriti takvim (različitim) zahtjevima.¹⁴ S tim u vezi, primjetno je da je i Ustavni sud Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu Ustavni sud BiH) u nekim svojim odlukama primijetio da je u nekim predmetima „došlo do izjednačavanja načina počinjenja kaznenog djela, te posljedica i težine predmetnog kaznenog djela sa 'izvanrednim okolnostima' iz članka 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, dok

to okolnosti proizlazi egzistiranje svih uvjeta precizno određenih tom odredbom za zakonito produžavanje pritvora, konkretno o postojanju vanrednih okolnosti pod kojima je djelo počinjeno, da se po načinu počinjenja i ostvarenim posljedicama radi o posebno teškom kaznenom djelu, te o postojanju stvarne prijetnje za narušavanje javnog reda ukoliko bi osumnjičeni bili pušteni na slobodu. Okolnosti koje prvostupanjski sud navodi u svom rješenju nisu precizno vezane za pojedine uvjete koji se nužno moraju ostvariti da bi pritvor po prethodno navedenoj odredbi bio zakonito produžen.“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 03 0 K 013499 15 Kž od 21.08.2015. godine).

¹³ „Suprotno navedenom i obavezi suda da navede razloge za postojanje svakog pojedinačnog zakonom propisanog kumulativnog uvjeta, pobijano rješenje sadrži samo razloge koji su uopćeni. Ti se razloži u konkretnom slučaju svode na opis načina učinjenja kaznenog djela kroz dinamiku događanja koja se ogleda u ponašanju oštećenog koji je bježao, te da je djelo učinjeno u stambenoj zgradi u kojoj stanuje veći broj ljudi Dakle, iz navedenog proizilazi da prvostupanjski sud nije naveo razloge za postojanje svakog pojedinačnog zakonom propisanog kumulativnog uvjeta, pa nedostaju razloži o odlučnim činjenicama...“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 09 0 K 034021 19 Kž od 11.06.2019. godine).

¹⁴ „Prema tome, sud je iste razloge na osnovu kojih je cijenio vanredne okolnosti (kao jednog od kumulativnih uvjeta za produženje pritvora) cijenio kao razloge postojanja stvarne prijetnje ugrožavanja javnog reda (kao drugog kumulativnog uvjeta). Međutim, razloži u pobijanom rješenju koji se odnose na vanrednu okolnost, sami po sebi, ne mogu biti osnov za zaključak o postojanju stvarne prijetnje narušavanja javnog reda u slučaju puštanja optuženog na slobodu.“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 03 0 K 018360 18 Kž 2 od 06.12.2018. godine).

sudovi nisu naveli niti jedan konkretan i suštinski razlog za postojanje 'izvanrednih okolnosti'...¹⁵. Ovdje bi se moglo postaviti pitanje da li se ista okolnost može cijeliti istovremeno kao razlog za postojanje više različitih kumulativnih uvjeta u smislu ovog posebnog pritvorskog osnova. Iako u analiziranoj sudskoj praksi po tom pitanju nije pronađen direktan odgovor, smatramo da to zavisi od okolnosti konkretnog slučaja i konteksta u kojem se pojedina okolnost cijeni u smislu njene podobnosti da odgovori određenom zahtjevu.

Bitno je istaći da je ovaj pritvorski osnov posebno osjetljiv sa aspekta usaglašenosti njegove primjene u praksi sa zahtjevima koji proizilaze iz člana 5. EKLJP – pravom na slobodu i sigurnost ličnosti. Bosna i Hercegovina, kao članica navedene međunarodne konvencije, podliježe ne samo obaveznoj primjeni prava i sloboda iz iste, nego i tumačenju tih prava i sloboda koje daje ESLJP u svojim odlukama. Iako nije sporno da postojanje ovog pritvorskog osnova samo za sebe nije u suprotnosti sa pravima i slobodama koje štiti EKLJP, bitno je ukazati da praksa ESLJP dopušta njegovu primjenu samo izuzetno i u ograničenom obimu.¹⁶ Prema tome, za pravilno shvatanje ovog pritvorskog osnova i njegovu primjenu u praksi, pored stavova koje u svojim odlukama zauzima Vrhovni sud FBiH, kao najviši žalbeni sud u Federaciji Bosne i Hercegovine kada odlučuje po žalbama na odluke kantonalnih sudova, neophodno je imati u vidu i praksu ESLJP (koji je, istina, donio manji broj odluka koje se tiču neposredno ovog posebnog pritvorskog osnova), ali i praksu Ustavnog suda BiH koja se oslanja na tumačenja iz odluka ESLJP u vršenju svoje apelacione nadležnosti (i koji je po ovom pitanju donio veći broj odluka, ne samo kada su u pitanju odluke redovnih sudova u Federaciji Bosne i Hercegovine, nego i sudova Republike Srpske i Suda Bosne i Hercegovine). S obzirom da je, kako je to već pomenuto, za određivanje, odnosno produženje pritvora po ovom pritvorskom osnovu neophodno kumulativno ispunjenje sva četiri posebna uvjeta koja predviđa odredba člana 146. stav 1. tačka d) ZKP

¹⁵ Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj AP 4784/17 od 17.01.2018. godine.

¹⁶ „Sud je već u određenom broju situacija smatrao da, iz razloga svoje posebne težine i reakcije javnosti povodom njih, određena krivična djela mogu izazvati društvene nemire kojima bi se mogao opravdati pritvor u prekrivičnom postupku, bar na neko vrijeme. U izuzetnim se okolnostima, stoga, ovaj faktor može uzeti u obzir u svrhu koju predviđa Konvencija, a u svakom slučaju u mjeri u kojoj domaći zakon prepoznaje pojam remećenja javnog reda izazvanog nekim krivičnim djelom. Međutim, ovaj osnov se može smatrati relevantnim i dovoljnim samo pod uslovom da se zasniva na činjenicama kojima se može pokazati da bi puštanje okrivljenog na slobodu zaista dovelo do remećenja javnog reda.“ (ESLJP, odluka od 14. 09.2009. godine u predmetu *Makarov protiv Rusije*, aplikacija broj 15217/07, para. 134).

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH
U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

FBiH, u nastavku će biti razmotrena pitanja koja se u sudskoj praksi javljaju u vezi sa primjenom svakog pojedinog uvjeta.

a) Krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora u trajanju od deset godina ili teža kazna

Iako ga zakonski tekst ne stavlja na prvo (nego na drugo) mjesto prilikom nabiranja uvjeta za primjenu ovog pritvorskog osnova, ovaj uvjet će biti prvi razmotren iz praktičnih razloga. Naime ovaj uvjet se uobičajeno naziva i objektivni uvjet iz razloga što je određen objektivnim kriterijem, zbog čega njegova primjena u praksi ne izaziva dvojbe. Jasno je da je intencija zakonodavca bila da propisivanjem ovog uvjeta osigura primjenu ovog pritvorskog osnova samo za slučajeve teških krivičnih djela (za koja se može izreći kazna zatvora u trajanju od deset godina ili teža kazna). Ovaj uvjet je usmjeren na utvrđivanje apstraktne težine krivičnog djela (s obzirom na visinu propisane kazne), a kako bi se dosljedno ispoštovao princip izuzetne primjene ovog pritvorskog osnova, poseban uvjet se odnosi i na utvrđivanje konkretne težine krivičnog djela u pitanju (posebno teško krivičnog djela s obzirom na način izvršenja i posljedice).

Ovdje je bitno naglasiti da ocjena o tome koja kazna je zapriječena, odnosno koja kazna se može izreći, nije vezana za stav tužitelja izražen njegovom pravnom ocjenom krivičnog djela koje se osumnjičenom, odnosno optuženom stavlja na teret nego se veže za činjenični osnov, tj. za činjenice i okolnosti za koje se tereti osumnjičeni, odnosno optuženi u datoj fazi krivičnog postupka.¹⁷ To, dakle, zavisi od utvrđenja osnovane sumnje kao općeg uvjeta za pritvor u konkretnom slučaju. Ukoliko sud prilikom utvrđivanja osnovane sumnje kao općeg uvjeta za pritvor u konkretnom slučaju utvrdi pravnu kvalifikaciju različitu od one koja proizilazi iz naredbe o provođenju istrage, odnosno optužnice, postojanje ovog posebnog uvjeta za pritvor će se cijeliti prema kvalifikaciji krivičnog djela koja proizilazi iz utvrđene osnovane sumnje.¹⁸ Ukoliko je prijedlog za određivanje, odnosno produženje pritvora podnesen

¹⁷ Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 023702 16 Kž 11 od 29.07.2016. godine, objavljeno u Biltenu sudske prakse Vrhovnog suda FBiH broj 1-2 iz 2016. godine.

¹⁸ „Po ocjeni ovog suda ovakav činjenični opis ... sadrži elemente krivičnog djela Čedomorstvo iz člana 169. KZ FBiH, kako je to opravdano u pobijanom rješenju utvrdio i prvostepeni sud ... Slijedom navedenog (kako je za to krivično djelo propisana kazna zatvora u trajanju od jedne do pet godina) pravilan je i dalji zaključak prvostepenog suda da u odnosu na pritvorski osnov iz člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, nije ispunjen objektivni uslov koji se odnosi na visinu kazne koja se može izreći (10 godina ili teža kazna) za konkretno krivično djelo u odnosu na osumnjičenu E.L.“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 01 0 K 015143 20 Kž 4 od 29.01.2020. godine).

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH
U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

zbog krivičnih djela u sticaju, pa u odnosu na neko/neka od tih krivičnih djela nije ispunjen ovaj objektivni uvjet u smislu visine zapriječene kazne, onda se za određivanje, odnosno produženje pritvora ne mogu uzeti u obzir činjenice i okolnosti koje se odnose na ta krivična djela za koja se ne može izreći kazna zatvora u trajanju od deset godina ili teža kazna.¹⁹ Isto tako, bilo koje druge okolnosti koje stoje izvan zapriječene kazne za krivično djelo za koje je utvrđeno postojanje osnovane sumnje (postojanje određenih olakšavajućih okolnosti, zabrana *reformatio in peius* u ponovljenom postupku i sl.), nisu od značaja za postojanje ovog uvjeta za pritvor u smislu pritvorskog osnova iz člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.

Na kraju je bitno napomenuti da se u praksi, nakon utvrđivanja općeg uvjeta za pritvor, od četiri pomenuta kumulativna uvjeta za postojanje ovog posebnog pritvorskog osnova, najprije ispituje postojanje ovog objektivnog uvjeta u smislu visine zapriječene kazne, pa tek ako je ovaj uvjet ispunjen prelazi se na razmatranje postojanja preostalih zakonskih uvjeta. U suprotnom, tj. ako ovaj objektivni uvjet nije ispunjen, obrazloženje sudske odluke će se ograničiti na utvrđenje te okolnosti, bez potrebe za upuštanjem u razmatranje ispunjenosti daljih zakonskih uvjeta.

b) Krivično djelo je posebno teško s obzirom na način izvršenja ili posljedice

Ni ovaj zakonski uvjet, s obzirom da sadrži prilično precizne kriterije za njegovu primjenu, u sudskoj praksi ne izaziva veće probleme. Iako se radi o pravnom standardu (posebno teško krivično djelo) koji podrazumijeva procjenu u svakom konkretnom slučaju, dodatni zakonski kriteriji koji upućuju da se ocjena da li se radi o krivičnom djelu zahtijevane posebne težine vrši s obzirom na način izvršenja krivičnog djela ili njegove posljedice, daju priličnu preciznost normi i time olakšavaju njegovu primjenu u praksi. Korištenje veznika „ili“ jasno ukazuje na alternativni pristup kada su u pitanju navedeni kriteriji, pa će za zaključak da se radi o posebno teškom krivičnom djelu biti dovoljno da na to ukazuju okolnosti koje se tiču samo načina izvršenja krivičnog djela ili samo posljedica, a nerijetko se u sudskoj praksi dešava da i jedne i druge okolnosti ukazuju na takvu težinu krivičnog djela.²⁰ Sudska

¹⁹ Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj KŽ-83/02 od 22.02.2003. godine.

²⁰ „Da se radi o krivičnom djelu koje je posebno teško, prvostepeni sud je zaključio na temelju načina izvršenja predmetnog krivičnog djela (navodi se da postoji osnovana sumnja da je optuženi E.B., bez vidljivog povoda vozilom kojim je upravljao brzinom od oko 40 km/h, njegovim prednjim dijelom, udario u oštećenog i nakon toga ga, dok je ležao na asfaltnoj podlozi, nastavio udarati šakama u predjelu glave, a da je otac ovog optuženog

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH
U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

odluka u svakom slučaju mora sadržavati konkretne razloge za zaključak da se radi o posebno teškom krivičnom djelu (s obzirom na način izvršenja krivičnog djela ili njegove posljedice). Izostanak konkretnih razloga u tom pravcu bi vodio bitnoj povredi odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH,²¹ a eventualna manjkavost u pogledu činjeničnih zaključaka, kada je u pitanju ovaj zakonski uvjet, do pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Smisao ovog zakonskog uvjeta jeste da se pritvor po ovom zakonskom osnovu, unutar grupe krivičnih djela čija je težina formalno određena propisanom kaznom (prethodno pomenuti objektivni uvjet), primjeni samo u odnosu na ona konkretna krivična djela koja karakteriše posebna (specifična) težina s obzirom na date kriterije. U novijoj praksi Vrhovnog suda FBiH²² je primjetno da se ovaj pritvorski osnov najčešće primjenjuje u postupcima zbog krivičnog djela Ubistva iz člana 166. KZ FBiH ili krivičnih djela protiv života i tijela kvalifikovanih smrću.²³ Iako pomenuta

oštećenom zadavao udarce lopatom po glavi), i njegovih posljedica (oštećeni je zadobio više lakih, teških tjelesnih povreda i teških tjelesnih povreda opasnih po život koje su rezultirale smrtnim ishodom), o čemu je, suprotno žalbenim navodima, prvostepeni sud dao jasne i određene razloge.“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 09 0 K 031821 20 Kž 9 od 14.01.2020. godine)

²¹ „Kako su način izvršenja krivičnog djela i njegove posljedice, u smislu odredbe člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, elementi na osnovu kojih sud mora dati ocjenu težine krivičnog djela, kao posebnog uvjeta za produženje pritvora po ovom pritvorskom osnovu, te okolnosti predstavljaju odlučne činjenice koje moraju biti nesumnjivo utvrđene i dati razlozi za ocjenu njihovog postojanja. Imajući u vidu da su u konkretnom slučaju u potpunosti izostali razlozi za zaključke prvostepenog suda da je predmetno krivično djelo učinjeno na „okrutan način“ i da su njegove posljedice „vrlo teške i neizvjesne“, na što se pozvao prvostepeni sud pri ocjeni da je predmetno krivično djelo „posebno teško“ u smislu ispunjenja zakonskog uvjeta za produženje pritvora po osnovu iz člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, time je počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH, na što je opravdano ukazano žalbom branitelja osumnjičenog.“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 06 0 K 013148 19 Kž od 04.09.2019. godine).

²² Za potrebe ovog rada analizirana su 33 pritvorska predmeta pred Vrhovnim sudom FBiH koji su se ticali posebnog pritvorskog osnova iz člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, koji su bili aktivni od početka 2020. do maja 2021. godine (s tim da u pravilu svaki predmet uključivao više rješenja o produženju ili dvomjesečnoj kontroli pritvora).

²³ Od prethodno pomenuta 33 pritvorska predmeta jedan se odnosio na krivično djelo Organizirani kriminal iz člana 342. stav 3. u vezi sa krivičnim djelima Dogovor za učinjenje krivičnih djela iz člana 338., Neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 238. stav 1. i Iznuda iz člana 295. stav 2., sve u vezi s članom 54. i 55. KZ FBiH, drugi na krivično djelo Razbojništvo iz člana 289. stav 3. u vezi stava 1. i u vezi člana 31. KZ FBiH (kvalifikovani oblik u kojem su tri osobe usmrćene), a treći predmet na krivično djelo Teška tjelesna povreda iz člana 172. stav 5. u vezi stava 1. KZ FBiH (kvalifikovano

krivična djela sama po sebi predstavljaju teška krivična djela, bitno je ukazati da je za potrebe procjene specifične težine konkretnog krivičnog djela u smislu posebnog pritvorskog osnova iz člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH neophodno utvrditi da je isto u konkretnom slučaju posebno teško s obzirom na način učinjenja ili posljedice.²⁴ Pri tome je bitno istaći da se takva ocjena ne može dati onim krivičnim djelima koja realno nemaju takvu posebnu težinu, tj. gdje način izvršenja konkretnog krivičnog djela i posljedica ne odstupaju od „redovnog“ za tu vrstu krivičnih djela.²⁵ S druge strane, kako su kriteriji za ocjenu posebne težine krivičnog djela u zakonu postavljeni alternativno, moguća je i situacija da jedan kriterij ukazuje da nema posebne težine krivičnog djela, ali ukoliko drugi ukaže suprotno, u tom slučaju će uvjet specifične težine u konkretnom slučaju biti zadovoljen.²⁶

smrću jedne osobe), dok su se preostali predmeti odnosili na krivično djelo Ubistvo iz člana 166. KZ FBiH.

²⁴ „Također se ukazuje opravdanim i zaključak iz pobijanog rješenja da je predmetno krivično djelo po načinu njegovog počinjenja (postoji osnovana sumnja da je optuženi B.E., bez vidnog povoda vozilom kojim je upravljao brzinom od oko 40 km/h, njegovim prednjim dijelom udario u oštećenog i nakon toga ga, dok je ležao na asfaltnoj podlozi, nastavio udarati šakama u predjelu glave, a da je otac ovog optuženog oštećenom zadavao udarce lopatom po glavi), odnosno njegovim posljedicama (oštećeni je zadobio više lakih, nesmrtnih teških i teških tjelesnih ozljeda opasnih po život koje su rezultirale smrtnim ishodom), posebno teško.“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 09 0 K 031821 19 Kž 7 od 17.09.2019. godine)

²⁵ „Naime, tužilac ... u nastavku navodi da je predmetno krivično djelo učinjeno nožem za koji je optuženi znao da ga posjeduje, što po ocjeni i ovog suda ne daje posebno težak karakter krivičnom djelu budući da se (prema činjeničnom opisu dispozitiva optužnice) radi o nožu sječiva dužine 7 cm i što je optuženi zadao jedan ubod u predjelu trbuha oštećenom. Ni okolnost da je krivično djelo učinjeno u porodičnoj kući optuženog i oštećenog ne ukazuje, samo po sebi, da se radi o posebno teškom krivičnom djelu, kada se ima u vidu da je inkriminisanom postupanju optuženog prethodilo naguravanje i prepirka između oštećenog D.P. i njihovog oca M.“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 10 0 K 005191 20 Kž od 28.10.2020. godine).

²⁶ „Da se radi o posebno teškom kaznenom djelu, s obzirom na način učinjenja, proizilazi iz okolnosti da je osumnjičeni sa druga dva saizvršitelja, oštećenog više puta udarao nogama i stisnutim pesnicama po tijelu, usljed čega je više puta padao na kolovoz, nakon čega su mu nožem nanesene višestruke tjelesne ozljede od kojih je teška tjelesna ozljeda opasna po život nastala usljed proboja oštrice u grudni koš, što može biti i nož, kako se to osnovano sumnja, nakon čega su oštećenog osumnjičeni ostavili na kolovozu Humske ulice bez ikakve pomoći, tako da je život oštećenog usljed zadobivene tjelesne ozljede opasne po život ... spašen samo zahvaljujući hitnoj medicinskoj intervenciji“. (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 09 0 K 038046 21 Kž 2 od 09.04.2021. godine)

c) Vanredne okolnosti

Odredba člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH propisuje da se po ovom zakonskom osnovu pritvor može odrediti „u vanrednim okolnostima“, uz ispunjenje i preostala tri propisana uvjeta. Kako se procijenjuje postojanje vanrednih okolnosti, odnosno za što se trebaju vezati te okolnosti, zakonska odredba ne propisuje, nego je na sudskoj praksi da iznađe pravo značenje navedene norme. Ovakva zakonska formulacija je prilično široka i, za razliku od uvjeta koji se tiče posebne težine krivičnog djela, ona ne predviđa kriterije (kao što je kod pomenutog uvjeta propisano da se posebna težina krivičnog djela cijeni s obzirom na način izvršenja i njegove posljedice) na temelju kojih će se procjenjivati postojanje vanrednih okolnosti. Jedino od čega je i sudska praksa mogla poći jeste opće značenje termina vanredno, koje se može odrediti kao sve ono što nije redovno.

Jedno od pitanja koja se u tom smislu nameće jeste da li se „vanredne okolnosti“ koje ima u vidu odredba člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH vežu za okolnosti izvršenja krivičnog djela i u tom smislu procjenjuje njihovo postojanje ili bi postojanje takvih okolnosti mora vezati za dešavanjima nakon izvršenja krivičnog djela u kontekstu moguće reakcije u pravcu narušavanja javnog reda (socijalni nemiri, bunt i sl.). U vezi navedenog interesantan je stav primijećen u nekoliko odluka Ustavnog suda BiH koje su se bavile ovim pritvorskim osnovom, u kojima je navedeno „da se 'vanredne okolnosti' koje ima u vidu tačka d) stav 1. člana 146. ZKPFBiH odnose na okolnosti poslije učinjenja krivičnog djela koje bi, s obzirom na način izvršenja i posljedice krivičnog djela, nesporno mogle dovesti do stvarne (ne apstraktne) prijetnje od narušavanja javnog reda“.²⁷

Međutim, iz analiziranih odluka Vrhovnog suda FBiH proizilazi stav da se kao vanredne okolnosti u smislu ovog pritvorskog osnova trebaju cijeliti prvenstveno okolnosti vezane za izvršenje krivičnog djela za koje postoji osnovana sumnja da je učinjeno. Ukoliko se utvrdi da je izvršenje krivičnog djela praćeno neuobičajenim, odnosno atipičnim okolnostima koje mu kao takve daju posebnu težinu, onda one imaju karakter vanrednih okolnosti koje ima u vidu odredba člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.²⁸ Neke od okolnosti koje su u tom smislu u praksi najčešće cijanjene su: 1) mjesto učinjenja krivičnog djela (s posebnim naglaskom na javni karakter mjesta) i s tim u vezi

²⁷Tako npr. u odluci Ustavnog suda BiH broj AP- 4761/15 od 03.02.2016. godine, paragraf 62. i AP-4663/15 od 08.12.2015. godine, paragraf 42.

²⁸ Tako npr. Rješenja Vrhovnog suda FBiH broj 09 0 K 031821 18 Kž 2 od 21.11.2018. godine, broj 01 0 K 016311 24 Kž 4 od 17.03.2021. godine, 01 0 K 015992 20 Kž od 14.07.2020. godine i dr.

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

prisustvo javnosti samoj radnji izvršenja krivičnog djela,²⁹ 2) upotrijebljeno sredstvo za učinjenje (sjekira, nož, vozilo, sredstva za gušenje i sl.) i način učinjenja krivičnog djela (iskazana odlučnost, upornost, bezobzirnost i sl.),³⁰ 3) brojnost i težina povreda kao i brojnost oštećenih (žrtava),³¹ 4) lični odnos

²⁹ Tako se u pojedinim rješenjima Vrhovnog suda FBiH navodi: „u prisustvu osoba koje rade u marketu ispred kojeg se događaj desio“ (rješenje broj 01 0 K 015992 20 Kž od 14.07.2020. godine); „u migrantskom centru 'Miral' u prisustvu drugih lica očevidaca“ (rješenje broj 01 0 K 0159998 20 Kž 2 od 29.07.2020. godine); „krivično djelo učinjeno u stambenoj zgradi da su stanari zgrade uznemireni usljed predmetnog događaja kao i stanari okolnih zgrada“ (rješenje broj 09 0 K 034021 20 Kž 6 od 22.01.2020. godine); „Tako je navedeno da je krivično djelo počinjeno u naseljenom mjestu u blizini migrantskog centra u Hadžićima i da je izvršenju krivičnog djela prisustvovao veći broj stanovnika Hadžića i migrantskog centra 'Ušivak'...“ (rješenje broj 09 0 K 035283 20 Kž 2 od 24.02.2020. godine); „da se inkriminirani događaj desio na ulici ispred obiteljske kuće oštećenog A.C. u kojoj je imenovani živio s majkom, suprugom i četverogodišnjom kćerkom koje su sam tok predmetnog događaja vidjele“ (rješenje broj 09 0 K 031821 Kž 2 od 21.11.2018. godine).

³⁰ „... da je osumnjičeni iskazao odlučnost i bezobzirnost pri izvršenju predmetnog krivičnog djela za koje se osnovano sumnjači s obzirom da je nakon prvog udarca nožem oštećeni bježao kroz hodnik a optuženi ga sustigao i zadavao mu udarce nožem, čak i kad je pao kod lifta, sve naočigled više uposlenika ...“ (rješenje broj 09 0 K 035965 20 Kž 2 od 28.05.2020. godine); „da je optuženi predmetno kazneno djelo počinio ... bez ikakvog povoda za to, nožem u predjelu vitalnih dijelova tijela (grudnog koša, vrata i abdomena), te leđa i obje ruke, zadao 61 ubod zaposleniku na farmi, oštećenom H.B., od kojih uboda je oštećeni na licu mjesta podlegao ...“ (rješenje broj 036238 20 Kž 3 od 01.09.2020. godine); „... (vezivanje oštećenog plastičnim vezicama i ljepljivom trakom, začepljenje njegovih usta i umotavanje u deku te stezanje krajeva deke u predjelu lica, zbog čega je uslijedilo udušenje oštećenog) ukazuje da je ono učinjeno u atipičnim, vanrednim okolnostima ...“ (rješenje broj 037251 21 Kž 5 od 02.04.2021. godine); „Tako je prvostepeni sud naveo da se predmetni događaj desio na javnom mjestu (javnom putu), da su istom prisustvovali svjedoci R.S i D.S., da je svjedokinja R.S. iz svoje kuće vidjela kako osumnjičeni udara oštećenog sjekirom po glavi, kao i njegovog psa, da je više puta molila osumnjičenog da pusti oštećenog i da ga ne tuče, pri čemu je bila u panici i zvala svog supruga da pomogne oštećenom, ... pa je zaključio da navedene okolnosti i iskazana upornost osumnjičenog u izvršenju predmetnog krivičnog djela za koje se osnovano sumnjači, ukazuje na vanredne okolnosti ...“ (rješenje broj 04 0 K 011765 20 Kž od 12. 05.2020. godine).

³¹ „S tim u vezi ovaj sud podsjeća da je prvostepeni sud u obrazloženju pobijanog rješenja utvrdio postojanje osnovane sumnje da su osumnjičeni kao saizvršitelji, zajedno sa više drugih nepoznatih osoba porijeklom iz Afganistana, u sastavu grupe ljudi, pri čemu su napali drugu grupu migranata porijeklom iz Pakistana s ciljem pribavljanja protivpravne imovinske koristi i to tako da su pucajući iz pištolja u zrak opkolili iste i naredili im da legnu na zemlju i predaju sve vrijedne stvari koje imaju, a zatim ih udarali drvenim i

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

između osumnjičenog/optuženog i oštećenog,³² 5) uticaj prethodnih okolnosti (posebno elementa javnosti) na određene uže ili šire društvene grupe (javnost, stanari zgrade i sl.)³³ i 6) ostale okolnosti koje se u konkretnom slučaju ukažu od značaja za ocjenu postojanja vanrednih okolnosti. Jasno je, naravno, da su prethodno pomenute tipične okolnosti kao najčešće cijenjene u analiziranoj sudskoj praksi navedene primjera radi i da se one u pravilu kombinuju zavisno od okolnosti konkretnog slučaja. Pri tome je potrebno naglasiti da postojanje ovog, kao uostalom i ostalih zakonskih uvjeta za produženje pritvora, sud cijeni u okviru onih činjenica i okolnosti koje su navedene u prijedlogu tužitelja za određivanje, odnosno produženje pritvora i da taj okvir ne može

metalnim štapovima i na druge načine, pa kada nisu bili zadovoljni iznosom oduzetog novca, počeli ih ubadati noževima u razne dijelove tijela, od čega su dvije osobe preminule na licu mjesta, a treća naknadno prilikom pružanja liječničke pomoći, dok je oko dvadeset oštećenih zatražili liječničku intervenciju, od čega je njih devet zadobilo različite tjelesne povrede. Ove okolnosti (brojnost napadača, brojnost oštećenih, broj smrtno stradalih i broj povrijeđenih) i po ocjeni ovog suda upućuju na zaključak da predmetno krivično djelo karakterišu netipične okolnosti ...“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 01 0 K 016311 21 Kž 4 od 17.03.2021. godine).

³² „Tako je navedeno da izvedeni dokazi, a što ne osporava ni odbrana osumnjičenog, potvrđuju osnovanu sumnju da je osumnjičeni pokušao lišiti života svoga oca M.Ž. tako što je u stanu u kome stanuje zajedno sa ocem, nakon kraće prepirke između njih, sjekirom zadao udarac oštećenom u predio glave, a kada je oštećeni pokušao da pobjegne sustigao ga je u haustoru zgrade i nastavio udarati sjekirom više puta u predjelu glave.“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 04 0 K 011747 20 Kž od 29.04.2020. godine); „Tako je prvostepeni sud u obrazloženju pobijanog rješenja naveo i to da u konkretnom slučaju postoji osnovana sumnja da je optuženi, koji je otac oštećenog, u ovoga pucao tri puta u stanu i to tako što je nakon prvog pucnja trčao za njim, pa potom ispalio i drugi hitac, te nakon što ga je sustigao ispalio i treći hitac usljed čega je isti preminuo, iskazujući pri tome naročitu upornost ...“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 09 0 K 034021 20 Kž 6 od 22.01.2020. godine).

³³ „Ovo stoga što iz pobijanog rješenja ne proizilazi da je zaključak o tom uvjetu iz pomenute zakonske odredbe zasnovan samo na okolnostima na koje se žalbom ukazuje i to da je krivično djelo učinjeno u stambenoj zgradi, da su stanari zgrade uznemireni uslijed predmetnog događaja, kao i stanari okolnih zgrada ...“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 09 0 K 034021 20 Kž 6 od 22.01.2020. godine); „To je nastavio da radi i kada su na lice mjesta došla službena lica, u njihovom prisustvu, na koji način mu je nanio teške tjelesne povrede, a koje okolnosti predstavljaju i vanredne okolnosti, pošto postoji osnovana sumnja da je osumnjičeni ispoljio upornost, a navedeni događaj je izazvao uznemirenost građana koji stanuju u istoj zgradi gdje se događaj dogodio, kojom prilikom je narušen njihov mir i spokojstvo“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 04 0 K 01747 20 Kž od 29.04.2020. godine).

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH
U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

prekoračiti, niti propustiti da cijeni okolnosti navedene u prijedlogu za produženje pritvora.³⁴

d) Puštanje na slobodu bi rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda

Kada je u pitanju ovaj posljednji, koji se često ocjenjuje i najosjetljivim zakonskim uvjetom za primjenu ovog pritvorskog osnova, upravo ocjena i navođenje razloga za postojanje istog u sudskoj praksi izaziva najviše problema, a vjerovatno je i najčešći razlog ukidanja prvostepenih sudskih odluka, te istovremeno i utvrđivanja povrede prava na slobodu i sigurnost od strane Ustavnog suda BiH.

U vezi ovog posljednjeg uvjeta kojeg propisuje odredba člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, potrebno je najprije ukazati na njegovu specifičnost, koja se ogleda u tome da se on razlikuje od preostala tri kumulativno propisana uvjeta, a ta razlika ujedno predstavlja njegovu sličnost sa posebnim pritvorskim osnovima iz člana 146. stav 1. tačka a) do c) ZKP FBiH. Radi se, naime, o tome da prva tri kumulativno propisana uvjeta se odnose na okolnosti koje se se tiču krivičnog djela i vremenski se vezuju za vrijeme učinjenja krivičnog djela, s tim da moraju postojati u vrijeme donošenja sudske odluke. Za razliku od toga, četvrti kumulativni uvjet, koji se tiče stvarne prijetnje narušavanja javnog reda, odnosi se na procjenu vjerovatnosti budućih događaja, konkretno postojanja stvarne prijetnje narušavanja javnog reda u slučaju puštanja osumnjičenog, odnosno optuženog na slobodu. S tim u vezi je primjetno da kod ovog uvjeta zakon koristi formulaciju koja započinje sa riječju „ako“, kao i kod pritvorskih osnova iz člana 146. stav 1. tačke a) do c) ZKP FBiH. Tako se u relevantnom dijelu člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH navodi: „ako bi puštanje na slobodu rezultiralo ...“, dok se u istom članu u tački a) navodi: „ako se krije ili ako postoje druge okolnosti ...“, u tački b): „ako postoji osnovana bojazan ...“ i u tački c): „ako naročite okolnosti ...“. Ovo je od značaja za tumačenje i primjenu ovog uvjeta u svakom konkretnom slučaju u smislu da njegovo postojanje zavisi od procjene da će puštanje na slobodu osumnjičenog rezultirati stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda. Na to

³⁴ „Kako je prvostepeni sud vezan prijedlogom tužitelja za produženje pritvora, stoga je, bio dužan cijeliti okolnosti iz prijedloga tužitelja pri donošenju zaključka o postojanju vanrednih okolnosti. ... Dakle, prvostepeni sud je, postupajući na navedeni način, u vezi sa vanrednim okolnostima iznio razloge koji nisu sadržani u prijedlogu tužitelja za produženje pritvora ...“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 06 0 K 013750 20 Kž od 02.06.2020. godine).

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

je ukazano i u nizu odluka ESLJP koje se odnose na ovaj pritvorski osnov,³⁵ kao i odluka Ustavnog suda BiH, koje upravo naglašavaju neophodnost da se sudska odluka usredsredi na buduće posljedice, tj. „da li bi javnost, u slučaju puštanja osumnjičenih na slobodu, bila uznemirena, te u kojoj mjeri (tj. da li u toj mjeri koja bi mogla dovesti do stvarne prijetnje narušavanja javnog reda)“.³⁶

U vezi prethodnog je bitno ukazati da „društveno uznemirenje“ (kao reakcija javnosti na krivično djelo posebne težine) o kojem se govori u citiranoj odluci Ustavnog suda BiH, i koje je očito lakše dokazati, samo za sebe nije dovoljno za zaključak o ispunjenju ovog zakonskog uvjeta za pritvor,³⁷ ali je bitan pokazatelj u tom pravcu, jer uznemirenje javnosti u određenim okolnostima može preći u stvarnu prijetnju narušavanja javnog reda. U takvoj situaciji od značaja za ovakav zaključak jeste mjera u kojoj je javnost uznemirena,³⁸ što

³⁵ U predmetu *Makarov protiv Rusije*, broj predstavke 15217/07 od 12.03.1009. godine (u kojoj se ESLJP poziva i na predmet *Letellier protiv Francuske*, broj predstavke 12369/86 od 26.06.1991. godine) se navodi: „Međutim, ovaj osnov se može smatrati relevantnim i dovoljnim samo pod uslovom da se zasniva na činjenicama kojima se može pokazati da bi puštanje okrivljenog na slobodu zaista dovelo do remećenja javnog reda. Povrh toga, pritvor će i dalje biti legitiman samo ako je javni red i dalje ugrožen; produžavanje pritvora se ne može koristiti u svrhu anticipiranja kazne (vidi prethodno citirani predmet *Letellier*, stav 51).“ Isto tako, u predmetu *Laktoš i drugi protiv Srbije*, broj predstavke 3363/08 od 07.01.2014. godine, ESLJP navodi: „Iako je tačno da iz razloga njihove posebne težine i reagovanja javnosti na njih, neka krivična djela mogu dovesti do društvenog uznemirenja koje bi moglo opravdati pritvor u istrazi, ovaj razlog bi se mogao smatrati relevantnim i dovoljnim samo pod uslovom da je zasnovan na činjenicama koje bi mogle pokazati da bi puštanje optuženog zapravo narušilo javni red“.

³⁶ Odluka Ustavnog suda BiH broj AP-1971/14 od 17.09.2014. godine, paragraf 29.

³⁷ „Naime, da bi i ovaj uvjet iz odredbe člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH bio ispunjen, potrebno je navesti konkretne razloge za zaključak da bi puštanjem na slobodu osumnjičenih, došlo do stvarne prijetnje narušavanja javnog reda. Postojanje takvih okolnosti cijeni se od slučaja do slučaja, ali je uvijek vezano za činjenice koje proističu iz dokaza u spisu, ili se eventualno radi o općepoznatim činjenicama. Stoga navodi prvostepenog suda koji se odnose na to da su samim učinjenjem krivičnog djela za koje su osumnjičeni osnovano sumnjivi, bili ugroženi životi i lična bezbjednost uposlenika i klijenata u objektima u kojima je krivično djelo učinjeno, i da bi zbog toga javnost bila uznemirena u toj mjeri koja bi mogla dovesti do stvarne prijetnje narušavanja javnog reda, ni po ocjeni ovog suda nisu dovoljni za izvođenje zaključka o ispunjenju ovog uvjeta iz odredbe člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, kako se to osnovano ukazuje u žalbama branitelja osumnjičenih.“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 09 0 K 025827 16 Kž od 16.03.2016. godine)

³⁸ „Kako su dakle, okolnosti konkretnog slučaja, na koje se u pobijanom rješenju pozvao prvostepeni sud, takve da opravdaju zaključak prvostepenog suda da bi puštanjem na slobodu osumnjičenih javnost bila uznemirena u tolikoj mjeri da bi postojala stvarna prijetnja

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

se opet utvrđuje prema okolnostima konkretnog slučaja. Stoga je bitno u svakom pojedinom slučaju utvrditi postojanje onih činjenica i okolnosti (konkretnih) iz kojih proizilazi zaključak da će puštanje na slobodu osumnjičenog, odnosno optuženog dovesti do realne opasnosti od reakcije (javnosti, određene grupe i sl.) koja se neće ograničiti samo na društveno uznemirenje (pasivna reakcija), nego će preći u narušavanje javnog reda (npr. okupljanja radi protesta, izražavanja nezadovoljstva i sl. koje bi uključivalo kršenje pravila javnog reda).³⁹

Kada je u pitanju primjena ovog četvrtog kumulativnog uvjeta u smislu člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH u sudskoj praksi, analizom prethodno pomenutih pritvorskih predmeta, uočeno je da je u najvećem broju slučajeva ovaj posebni uvjet, uz uvažavanje specifičnosti svakog konkretnog predmeta, obrazložen u okviru procjene reakcije javnosti (u vidu uznemirenja, ugroženosti, nesigurnosti, straha za vlastitu sigurnost i sl.) na konkretno krivično djelo, u mjeri koja rezultira stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda.⁴⁰

narušavanja javnog reda, time je odgovoreno i na pitanje zbog čega je u konkretnom slučaju i javni interes toliko značajan i zbog čega preteže nad pravom na ličnu slobodu i sigurnost, na koju se u žalbama pozivaju branitelji. “(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 09 0 K 021547 15 Kž od 09.07.2015. godine).

³⁹ „Ovakvim žalbenim prigovorima se dakle, osporava prvostepeno rješenje u dijelu zaključka o ispunjenosti i četvrtog kumulativnog uvjeta za produženje pritvora po ranije navedenom zakonskom osnovu, a to je, da bi puštanje na slobodu optuženog rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda. Tačno je da pobijano rješenje ne sadrži potpune i određene razloge koji opravdavaju zaključak prvostepenog suda u pogledu postojanja i ovog uvjeta, već u tom smislu samo paušalno zaključivanje da može doći do sukoba optuženog i rodbine oštećene. Pri tome nisu navedeni potrebni razlozi iz čega proizilazi zaključak o postojanju stvarne prijetnje narušavanja javnog reda u slučaju puštanja optuženog na slobodu.“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 01 0 K 012594 17 Kž od 28.09.2017. godine).

⁴⁰ „Međutim, iz razloga datih u pobijanom rješenju slijedi da prvostepeni sud nije cijenio samo okolnosti na koje se ukazuje žalbom braniteljice osumnjičenog, nego je, pored mjesta izvršenja krivičnog djela i vrsti i težine istog, prvostepeni sud cijenio i činjenicu da je situacija nastala učinjenjem predmetnih krivičnih djela dovela do spontanog okupljanja građana odmah nakon izvršenja tih krivičnih djela koji su izrazili jasan i konkretan strah, prije svega za život i za imovinu. Također je prvostepeni sud uzeo u obzir da je predmetni događaj zaprepaštenje i strah ne samo članova porodica oštećenih i oštećenih nego i kod građana što je sve stvorilo osjećaj nesigurnosti, straha i uznemirenja u tolikoj mjeri da to predstavlja stvarnu i kontinuiranu prijetnju narušavanja javnog reda ukoliko bi osumnjičeni bio pušten na slobodu“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 09 0 K 037744 21 Kž 2 od 29.03.2021. godine); „... postoji osnovana sumnja da su osumnjičeni kaznena djela zbog kojih se protiv njih provodi istraga počinili na način da su došli pred kuću

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH
U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

Kako narušavanje javnog reda u smislu člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH (nemiri, protesti, demonstracije i sl.) može biti počinjeno od samo od strane određene grupe ljudi (uže ili šire), nužan je element javnosti, jer takve grupe moraju biti upoznate sa krivičnim djelom da bi eventualno moglo doći do reakcije na krivično djelo. Do saznanja o krivičnom djelu u pravilu dolazi izvršenjem krivičnog djela na javnom mjestu⁴¹ ili eventualno na neki drugi pogodan način. Pri tome je bitno ukazati da uznemirenje porodice oštećenog u principu predstavlja redovnu pojavu kod teških krivičnih djela u kojima dolazi dolazi do stradanja osoba, zbog čega utvrđenje samo te okolnosti, ne bi moglo predstavljati pouzdan osnov za izvođenje zaključka o postojanju stvarne prijetnje narušavanja javnog reda, nego je potrebno utvrditi postojanje mogućnosti reakcije šire društvene grupe. U praksi je primjetno da se odluke o produženju pritvora redovno pozivaju na uznemirenje (a u daljnjem i stvarnu prijetnju od narušavanja javnog reda), šireg kruga ljudi od porodice oštećenog.⁴²

Ono što je ključno za postojanje ovog četvrtog kumulativnog uvjeta u smislu odredbe člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, jeste da se u konačnici

oštećenih sa dva noža, da su oštećenom M.Č. nožem zadavali ubodne rane onemogućavajući ga pri tome da im pruži otpor, da su ubodnu ranu zadali i supruzi oštećenog dok mu je pokušavala pomoći, da su ovaj događaj vidjeli susjedi optuženih i oštećenih o čemu je svjedočio S.L. (kazuje da je sa drugim susjedima bio prisutan smrti M.Č., te da su bili uznemireni galamom i vriskom zbog čega su i izašli iz svojih kuća), da je u kući oštećenih ispred koje se desio kritični događaj bilo njihovo zajedničko dijete starosti 4 godine, da je jedan od počinitelja u vrijeme inkriminiranog događaja nogom stao na beživotno tijelo oštećenog, konkretno na lice umrlog, da je ovakva djelatnost osumnjičenih (što ostaje na nivou osnovane sumnje) kritične prilike realno dovela do uznemirenja kako srodnika oštećenih tako i osoba koje su se zatekle na lokalitetu gdje se događaj desio, te da bi puštanje osumnjičenih na slobodu rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda.“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 09 0 K 037019 20 Kž 3 od 07.12.2020. godine; slično i u rješenjima Vrhovnog suda FBiH br. 09 0 K 037264 20 Kž 2 od 23.11.2020. godine, 09 0 K 034954 20 Kž 4 od 15.06.2020. godine, 09 0 K 031821 Kž 9 od 14.01.2020. godine, 01 0 K 015992 20 Kž od 14.07.2020. godine i dr.

⁴¹ „... u centru grada, u popodnevnom satima, u prisustvu stanovnika općine V.K., u prisustvu osoba koje rade u marketu ispred kojeg se događaj desio, te u prisustvu drugih prolaznika“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 01 0 K 015992 20 Kž od 14.07.2020. godine).

⁴² „... imajući u vidu da se objekat farme pilića M. nalazi u neposrednoj blizini obiteljske kuće N.O., vlasnika farme i zeta oštećenog u kojoj živi kćerka oštećenog sa djecom, koje je predmetni događaj izrazito potresao i uznemirio, kao i susjede koji žive u neposrednoj blizini, što je kod njih izazvalo revolt, stvorilo osjećaj nesigurnosti i straha ...“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 09 0 K 36238 20 Kž 3 od 01.09.2020. godine).

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

zaključak o postojanju stvarne prijetnje narušavanja javnog reda mora zasnivati na konkretnim okolnostima koje ukazuju upravo na takav zaključak.⁴³ Na tome insistira i Ustavni sud BiH u nizu svojih odluka po apelacijama stranaka i upravo je izostanak konkretizacije razloga na kojima se temelji zaključak o postojanju stvarne prijetnje narušavanja javnog reda u tim odlukama bio najčešći razlog za utvrđivanje povrede prava apelanata na slobodu i sigurnost iz člana 5. EKLJP.⁴⁴

Medijska pažnja koju izvršenje određenog krivičnog djela može izazvati, što danas predstavlja skoro redovnu prateću pojavu izvršenja posebno teških krivičnih djela, nije u praksi prihvaćena kao činjenica koja ukazuje na opasnost od narušavanja javnog reda,⁴⁵ s obzirom da bi u tom slučaju od djelatnosti medija ovisila odluka o pritvoru, nego se takav zaključak, kako to zakonski tekst ukazuje, mora bazirati na procjeni eventualne reakcije na puštanje osumnjičene, odnosno optužene osobe na slobodu u datim okolnostima konkretnog slučaja.

Kako protek vremena može uticati na okolnosti relevantne za odluku o pritvoru u smislu da se te okolnosti promjene ili da one inicijalne vremenom oslabe u mjeri koja je od značaja za odluku o pritvoru, dužnost je suda da u svakom konkretnom slučaju cijeni trenutnu situaciju u pogledu postojanja stvarne prijetnje narušavanja javnog reda u slučaju puštanja na slobodu osumnjičene, odnosno optužene osobe.⁴⁶

Naravno da pri tome sud koji odlučuje nije u obavezi (niti u mogućnosti) sa sigurnošću utvrditi da će do narušavanja javnog reda doći,⁴⁷ niti precizirati

⁴³ „Kako prvostepeni sud u konkretnom slučaju, izuzev ukazivanja na okolnosti koje se odnose na način izvršenja krivičnog djela za koje se osumnjičeni tereti, nije naveo činjenice i okolnosti iz kojih bi jasno proizašao zaključak o postojanju stvarne prijetnje narušavanja javnog reda, time su izostali razlozi u pogledu ove odlučne činjenice i na taj način je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 10 0 K 005240 21 Kž od 01.02.2021. godine).

⁴⁴ Odluke Ustavnog suda BiH broj AP-1971/14 od 17.09.2014. godine, AP-4665/15 od 08.12.2015. godine, AP-3210/15 od 27.10.2015. godine i dr.

⁴⁵ „Pri tome, iako sud navodi postojanje medijske pažnje za konkretan slučaj (čije postojanja samo po sebi ne povlači opasnost od narušavanja javnog reda) prvostepeni sud je, kao što je to navedeno, zaključak o postojanju stvarne prijetnje narušavanja javnog reda zasnovano na drugim, konkretnim okolnostima“ (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 09 0 K 037251 21 Kž 5 od 02.04.2021. godine).

⁴⁶ Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 023321 16 Kž 8 od 29.04.2016. godine, objavljeno u Biltenu sudske prakse Vrhovnog suda FBiH broj 1-2 iz 2017. godine.

⁴⁷ Odluka Ustavnog suda BiH broj AP-1423/19 od 17.07.2019. godine, paragraf 57.

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH
U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

konkretna način narušavanja javnog reda,⁴⁸ jer to nije ni moguće, odnosno to ne zahtijeva relevantna zakonska odredba. Međutim, neophodno je, striktno se držeći sadržaja zakonske odredbe iz člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, konkretizirati okolnosti na kojima sud zasniva svoj zaključak da bi puštanje osumnjičenog, odnosno optuženog na slobodu zaista rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda.

4. Zaključak

Pritvorski osnov iz člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH sadrži četiri kumulativna uvjeta koja moraju biti zadovoljena da bi se pritvor odredio, odnosno produžio, a u obrazloženju sudske odluke se moraju dati konkretni razlozi za svaki od tih zakonskih uvjeta. Razmatrajući sudsku praksu Vrhovnog suda FBiH kao najvišeg žalbenog suda, može se izvesti zaključak da ocjena postojanja dva od četiri zakonska uvjeta izaziva posebnu pažnju i predstavlja izazov za sudsku praksu. Prvi od dva pomenuta uvjeta jeste postojanje vanrednih okolnosti, dok se drugi odnosi na postojanje stvarne prijetnje narušavanja javnog reda. Kada su u pitanju vanredne okolnosti, u ovom radu su izneseni stavovi sudske prakse prema kojima se te okolnosti najčešće ogledaju u neuobičajenim i netipičnim okolnostima vezanim za izvršenje krivičnog djela i njihovoj refleksiji na užu ili širu javnost, odnosno određene društvene grupe. S druge strane, ocjena postojanja stvarne prijetnje narušavanja javnog reda ipak je najosjetljivije pitanje u vezi ovog pritvorskog osnova. Određeni stavovi sudske prakse Vrhovnog suda FBiH u suštini ukazuju na neophodnost konkretizacije razloga u vezi reakcije javnosti, odnosno određenih društvenih grupa na puštanje na slobodu osumnjičene, odnosno optužene osobe i s tim u vezi utvrđivanja postojanja stvarne prijetnje narušavanja javnog reda u konkretnom slučaju. Pretpostavke, apstraktne tvrdnje, kao i paušalni zaključci koji se ne zasnivaju na konkretnim

⁴⁸„Ovdje je potrebno istaći da u smislu odredbe člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH obaveza suda nije da utvrđuje do kakvog narušavanja javnog reda bi došlo, da li su u pitanju neke demonstracije i slično nego da se utvrdi postojanje okolnosti koje bi ukazivale da bi puštanje na slobodu optuženih rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda. Budući da je prvostepeni sud naveo konkretne činjenice i okolnosti na kojima temelji pomenuti zaključak, onda izostanak razloga o tome do kakvog narušavanja javnog reda bi došlo ne predstavlja bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH“. (Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 09 0 K 025093 17 Kž 20 od 23.11.2017. godine).

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH
U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

činjenicama i okolnostima, se smatraju nedovoljnim obrazloženjem za zaključak o postojanju stvarne prijetnje narušavanja javnog reda.

Literatura:

1. Sijerčić-Čolić, H., Hadžiomerađić M., Jurčević M., Kaurinović D., Simović M., *Komentari zakona o krivičnom/kaznenom postupku u Bosni i Hercegovini*, Zajednički projekat Vijeća Europe i Europske komisije, Sarajevo, 2005.,
2. Izvještaj Misije OSCE u Bosni i Hercegovini, *Zakon i praksa u primjeni mjera ograničenja slobode: Opravdanost mjere pritvora u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo, 2008.

Korištene odluke

1. Rješenja Vrhovnog suda FBiH:

- 09 0 K 022468 15 Kž 14,
- 03 0 K 013499 15 Kž,
- 09 0 K 031821 20 Kž 9,
- 06 0 K 013148 19 Kž,
- 09 0 K 034021 20 Kž 6,
- 09 0 K 025827 16 Kž,
- 09 0 K 021547 15 Kž,
- 01 0 K 012594 17 Kž,
- 09 0 K 025093 17 Kž 20,
- 03 0 K 018360 18 Kž 2,
- 04 0 K 011747 20 Kž (do Kž 2),
- 09 0 K 038046 21 Kž (do Kž 2),
- 09 0 K 034021 20 Kž (do Kž 6),
- 10 0 K 005240 21 Kž,
- 04 0 K 011765 20 Kž,
- 10 0 K 05191 20 Kž,
- 01 0 K 16311 20 Kž (do Kž 4),
- 09 0 K 037019 20 Kž (do Kž 6),
- 09 0 K 036238 20 Kž (do Kž 7),
- 09 0 K 031821 18 Kž 2 (do Kž 9),
- 09 0 K 034954 20 Kž (do Kž 9),
- 09 0 K 037264 20 Kž (do Kž 5),
- 06 0 K 0 14624 21 Kž (do Kž 2),
- 09 0 K 037824 21 Kž (do Kž 4),

Emir NERADIN

PRITVOR IZ OSNOVA PREDVIĐENOG ČLANOM 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH
U PRAKSI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (395-416)

- 03 0 K 018360 18 Kž 2,
- 01 0 K 015998 20 Kž 2,
- 09 0 K 037744 21 Kž 2,
- 06 0 K 013750 20 Kž (do Kž 3),
- 03 0 K 019233 21 Kž 10 (i Kž 11),
- 06 0 K 014628 21 Kž (i Kž 2),
- 09 0 K 035301 20 Kž,
- 03 0 K 019407 19 Kž (do Kž 6),
- 01 0 K 015142 19 Kž (do Kž 5),
- 09 0 K 037744 21 Kž,
- 01 0 K 015143 19 Kž (do Kž 4),
- 04 0 K 012469 21 Kž (i Kž 2),
- 09 0 K 035283 20 Kž (i Kž 2),
- 09 0 K 035965 20 Kž (do Kž 7),
- 01 0 K 015992 20 Kž (do Kž 5),
- 09 0 K 037251 21 Kž (do Kž 5),
- 09 0 K 038619 21 Kž,
- 03 0 K 017006 18 Kž (do Kž 5).

2. ESLJP, odluka od 14. 09.2009. godine, Makarov protiv Rusije, broj predstavke 15217/07,
3. ESLJP, odluka od 26.06.1991. godine, Letellier protiv Francuske, broj predstavke 12369/86,
4. ESLJP, odluka od 07.01.2014. godine, Laktoš i drugi protiv Srbije, broj predstavke 3363/08,
5. Odluke Ustavnog suda BiH br.: AP- 4387/16, AP- 4761/15, AP- 1971/14, AP-1423/19, AP-4663/15, AP-3210/15.

Emir Neradin, Judge of the Supreme Court of the Federation of Bosnia and Herzegovina

Summary:

The paper addresses the standards in application of the custody ground under Article 146(1) d) of the Criminal Procedure Code of the Federation of Bosnia and Herzegovina ensuing from the case law of the Supreme Court of the Federation of Bosnia and Herzegovina. The referenced legal provision and its application in custody cases in the recent case law of the Supreme Court of the Federation of Bosnia and Herzegovina have been analyzed for the referenced purpose. Since the referenced custody ground includes four cumulative prerequisites to be satisfied in order to have custody ordered or extended, certain standards in both the interpretation and the application of each prerequisite individually and the related specifics were pointed to by references to the case law. The conclusion finally drawn is that the biggest challenge in the practice is to evaluate the existence of two out of the four mentioned cumulative prerequisites. The first prerequisite involves the existence of extraordinary circumstances, wherein the analyzed case law interprets the said custody prerequisite (rather widely established) as unusual or untypical circumstances related to the crime commission. The second prerequisite, related to the existence of a realistic threat of the public peace and order disturbance, has been most frequently explained in the case law by the impact of circumstances surrounding the crime commission (or the circumstances resulted after the crime commission) on disturbance of the public, or certain social groups to the extent when it becomes a reaction in the form of the public order disturbance.

Key words: custody ordering, particularly severe criminal offense, extraordinary circumstances, a realistic threat to public order disturbance, untypical circumstances of the crime commission, disturbance of the public.